

Zamówienia publiczne. Akty wykonawcze. Komentarz

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

1. Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii w sprawie podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy¹

z dnia 23 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2415)²

Na podstawie art. 128 ust. 6 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. poz. 2019 oraz z 2020 r. poz. 288, 1492, 1517, 2275 i 2320) zarządza się, co następuje:

§ 1. [Zakres przedmiotowy]

Rozporządzenie określa rodzaje podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy, okres ich ważności oraz formy, w jakich mogą być one składane.

Spis treści

	Nb		Nb
I. Wprowadzenie	1–5	1. Istota i cel kryteriów selekcji	10
1. Zakres regulacji	1	2. Ocena spełniania kryteriów selekcji	11
2. Porównanie z przepisami DokWykR	2	IV. Brak podstaw wykluczenia z udziału w postępowaniu	12–16
3. Przepisy „uzupełniające”	3	1. Podstawy wykluczenia z udziału w postępowaniu	12
4. Podmiotowe środki dowodowe	4	2. Obligatoryjne podstawy wykluczenia	13
5. Inne dokumenty lub oświadczenia	5	3. Fakultatywne podstawy wykluczenia	14
II. Warunki udziału w postępowaniu .	6–9	4. Podstawy wykluczenia w zamówieniach w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa	15
1. Istota i cel określania warunków .	6	5. Ocena braku podstaw wykluczenia	16
2. Zakres możliwych do weryfikowania warunków	7		
3. Zasady określania warunków	8		
4. Konkretyzacja warunków i podmiotowych środków dowodowych	9		
III. Kryteria selekcji	10–11		

¹ Minister Rozwoju, Pracy i Technologii kieruje działem administracji rządowej – gospodarka, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 października 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii (Dz.U. poz. 1718).

² Niniejsze rozporządzenie w zakresie swojej regulacji wdraża:

1) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającą dyrektywę 2004/18/WE (Dz.Urz. UE L 94 z 28.03.2014, str. 65, z późn. zm.);

2) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylającą dyrektywę 2004/17/WE (Dz.Urz. UE L 94 z 28.03.2014, str. 243, z późn. zm.);

3) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniającą dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.Urz. UE L 216 z 20.08.2009, str. 76, z późn. zm.).

V. Kwalifikacja podmiotowa wykonawców

1. Żądanie złożenia podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń	17	6. Uzupelnienie dokumentów lub oświadczeń	22
2. Wiązący charakter wymagań określonych w dokumentach zamówienia	18	7. Brak możliwości wezwania do złożenia podmiotowych środków dowodowych	24
3. Brak podstawy żądania podmiotowych środków dowodowych	19	8. Brak obowiązku złożenia podmiotowych środków dowodowych	25
4. Wstępna weryfikacja podmiotowa wykonawców	20	9. Weryfikacja informacji zawartych w podmiotowych środkach dowodowych	26
5. Wezwanie do złożenia podmiotowych środków dowodowych	21	10. Konsekwencje negatywnej kwalifikacji podmiotowej wykonawców	27

I. Wprowadzenie

1 1. Zakres regulacji. Już sam tytuł komentowanego rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii w sprawie podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy w sposób opisowy zwięźle informuje o jego zakresie przedmiotowym, zgodnie z § 18 i 19 TechPrawodR. Rozporządzenie to zostało wydane na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 128 ust. 6 PZP. Zgodnie z tym przepisem minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, **rodzaje podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń**, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy, **okres ich ważności oraz formy, w jakich mogą być one składane**, mając na uwadze:

- 1) potrzebę potwierdzenia braku podstaw wykluczenia, spełniania warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji, zapewnienia aktualności podmiotowych środków dowodowych, innych dokumentów i oświadczeń; oraz
- 2) sposoby komunikacji między zamawiającym a wykonawcą.

2 2. Porównanie z przepisami DokWykR. W porównaniu do przepisów DokWykR (poprzednio obowiązującego rozporządzenia w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy w postępowaniu o udzielenie zamówienia) **poza zakresem** obecnie obowiązującego rozporządzenia znalazły się przepisy dotyczące dokumentów lub oświadczeń, za pomocą których wykonawca zobowiązany był do wykazania:

- 1) dysponowania niezbędnymi zasobami innych podmiotów, jeżeli wykonawca polega na zdolnościach lub sytuacji innych podmiotów;
- 2) spełniania przez oferowane roboty budowlane, dostawy lub usługi wymagań określonych przez zamawiającego;
- 3) spełniania wymogów dotyczących tzw. zamówień zastrzeżonych.

Materia dotycząca korzystania z potencjału podmiotów trzecich, spełniania przez przedmiot oferty określonych przez zamawiającego wymagań oraz spełniania wymagań formułowanych wobec wykonawcy w przypadku udzielania tzw. zamówień zastrzeżonych została **w całości uregulowana przepisami PZP**.

Ponadto, w odniesieniu do udzielania zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa – dokumenty dotyczące zdolności do **ochrony informacji niejawnych** i ich przetwarzania, w przepisach DokWykR kwalifikowane jako odrębna kategoria dokumentów, obecnie (tak, jak na gruncie europejskim – art. 42 ust. 1 lit. i dyrektywy 2009/81/WE oraz część II lit. k załącznika XII dyrektywy 2014/24/UE) stanowią dowody potwierdzające zdolności techniczne lub zawodowe wykonawcy (§ 11 ust. 1 pkt 2 lit. c PodmŚrDowodR). Analogicznie zmieniona została kwalifikacja, trakto-

wanych w poprzednim rozporządzeniu jako tzw. dokumenty przedmiotowe, **próbek, opisów, fotografii, zaświadczenia** niezależnego podmiotu uprawnionego do kontroli jakości, poświadczającego spełnianie przez wykonawcę określonych norm zarządzania jakością, wymogów określonych systemów lub norm zarządzania środowiskowego – dokumenty te również zostały zaliczone do środków dowodowych potwierdzających zdolności techniczne wykonawcy, umożliwiające mu dostarczenie produktów na odpowiednim poziomie jakości (§ 9 ust. 1 pkt 11–13 PodmŚrDowodR). Szerzej zob. kom. do § 9 PodmŚrDowodR, Nb 53–59.

Zasadniczej zmianie uległy również przepisy dotyczące określenia **okresu ważności** dokumentów i oświadczeń składanych na potwierdzenie spełniania warunku udziału w postępowaniu. Na gruncie przepisów DokWykR powinny być one wystawione w okresie 3 lub 6 miesięcy liczonych wstecz od upływu terminu składania ofert albo wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. Obecnie podmiotowe środki dowodowe muszą być **wystawione** nie wcześniej niż 3 lub 6 miesięcy **przed ich złożeniem**. Tak określony okres ważności podmiotowych środków dowodowych odpowiada zasadzie wyrażonej w art. 126 ust. 1 i 2 PZP oraz art. 128 ust. 2 PZP. Zgodnie z tymi przepisami wykonawca, w odpowiedzi na wezwanie zamawiającego, składa podmiotowe środki dowodowe **aktualne na dzień ich złożenia**.

3. **Przepisy „uzupełniające”**. Komentowane rozporządzenie zawiera przepisy dotyczące formy podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń **składanych w postępowaniu o udzielenie** zamówienia. Składane są one w formie elektronicznej, w postaci elektronicznej opatrzonej podpisem zaufanym lub podpisem osobistym, w formie pisemnej lub w formie dokumentowej (§ 15 PodmŚrDowodR). **Natomiast sposób sporządzania oraz przekazywania** m.in. podmiotowych środków dowodowych, innych dokumentów lub oświadczeń przekazywanych w postępowaniu o udzielenie zamówienia, **poświadczania ich za zgodność z oryginałem** określają przepisy DokElektrZamPublR.

4. **Podmiotowe środki dowodowe**. Podmiotowe środki dowodowe zostały zdefiniowane w art. 7 pkt 17 PZP jako **środki służące potwierdzeniu** braku podstaw wykluczenia, spełniania warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji, z wyjątkiem oświadczenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1 PZP. Na ich podstawie dokonywana jest weryfikacja podmiotowa wykonawców biorących udział w postępowaniu o udzielenie zamówienia. Mogą być wymagane wyłącznie w zakresie wyznaczonym – określonymi w dokumentach zamówienia – podstawami wykluczenia, warunkami udziału w postępowaniu lub kryteriami selekcji. W przetargu nieograniczonym i trybie podstawowym są składane na wezwanie zamawiającego przez wykonawcę, którego oferta została najwyżej oceniona (odpowiednio art. 126 ust. 1 i art. 274 ust. 1 PZP) i odnoszą się do sytuacji podmiotowej wykonawcy na dzień ich złożenia. Natomiast oświadczenie, o którym mowa w art. 125 ust. 1 PZP, stanowi **dowód tymczasowo zastępujący** wymagane przez zamawiającego podmiotowe środki dowodowe, potwierdzający brak podstaw wykluczenia, spełnianie warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji, odpowiednio na dzień składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu albo ofert.

5. **Inne dokumenty lub oświadczenia**. Komentowane rozporządzenie posługuje się również pojęciem „innych dokumentów lub oświadczeń, jakich może żądać zamawiający w postępowaniu”. Termin ten **nie został zdefiniowany** w przepisach PZP. Biorąc jednak pod uwagę przepisy PZP, w których pojęcie to występuje (art. 70 pkt 1 oraz art. 128 ust. 1 i 6 w zw. z art. 107 ust. 2 PZP), należy przez nie rozumieć dokumenty lub oświadczenia, jakich może żądać zamawiający w postępowaniu o udzielenie

zamówienia lub konkursie, **które nie są** oświadczeniem, o którym mowa w art. 125 ust. 1 PZP (tj. oświadczeniem wstępnym składanym co do zasady wraz z wnioskiem albo ofertą, tymczasowo zastępującym podmiotowe środki dowodowe), podmiotowym środkiem dowodowym, przedmiotowym środkiem dowodowym lub zwykłą informacją. Przykładami mogą być dokumenty lub oświadczenia składane w celu potwierdzenia **umocowania** osoby działającej w postępowaniu o udzielenie zamówienia w imieniu wykonawcy, podmiotu udostępniającego zasoby na zasadach określonych w art. 118 PZP, a także podwykonawcy niebędącego podmiotem udostępniającym zasoby (szerzej zob. kom. do § 13 PodmŚrDowodR).

II. Warunki udziału w postępowaniu

6 1. Istota i cel określania warunków. O udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wykonawcy, którzy spełniają warunki udziału w postępowaniu, o ile zostały one określone przez zamawiającego (art. 57 pkt 2 PZP). Przepisy PZP nie definiują terminu „warunki udziału w postępowaniu”. Określają jedynie cel i sposób ich formułowania. Celem określania warunków udziału w postępowaniu jest zweryfikowanie podmiotowych **zdolności wykonawców** do należytego wykonania zamówienia (art. 112 ust. 1 PZP). Jak wskazała KIO w wyr. z 18.11.2021 r. (KIO 3221/21, Legalis) „W następstwie zastosowania wykładni językowej należy stwierdzić, iż pod tym pojęciem [warunków udziału w postępowaniu – przyp. M.J.] należy rozumieć wszelkie okoliczności faktyczne lub prawne, od istnienia albo nieistnienia których uzależniona jest możliwość uczestniczenia wykonawcy w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, a tym samym ubiegania się o przedmiotowe zamówienie”. Zatem warunki udziału w postępowaniu, o ile zostały określone przez zamawiającego, **stanowią barierę** ograniczającą dostęp do pozyskania i wykonania zamówienia wyłącznie do wykonawców dających rękojmię jego prawidłowego wykonania. Określone prawidłowo *de facto* ograniczają konkurencję, dopuszczając do udziału w postępowaniu wyłącznie wykonawców dysponujących porównywalnym poziomem zdolności, co najmniej na poziomie wymaganym przez zamawiającego. Tym samym określenie warunków udziału w postępowaniu oraz weryfikacja podmiotowa wykonawców w zakresie braku podstaw wykluczenia służy realizacji podstawowych zasad udzielania zamówień, tj. uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców (art. 16 pkt 1 PZP).

7 2. Zakres możliwych do weryfikowania warunków. Zasadniczo warunki udziału w postępowaniu, zgodnie z art. 112 ust. 2 PZP, mogą dotyczyć wyłącznie:

- 1) zdolności do **występowania w obrocie gospodarczym** (szerzej zob. kom. do § 6 PodmŚrDowodR);
- 2) **uprawnień** do prowadzenia określonej działalności gospodarczej lub zawodowej, o ile wynika to z odrębnych przepisów (szerzej zob. kom. do § 7 PodmŚrDowodR);
- 3) **sytuacji ekonomicznej lub finansowej** (szerzej zob. kom. do § 8 PodmŚrDowodR);
- 4) **zdolności technicznej lub zawodowej** (szerzej zob. kom. do § 9 PodmŚrDowodR).

W postępowaniu o udzielenie **zamówienia sektorowego** zamawiający może stosować warunki udziału w postępowaniu inne niż określone w art. 112 PZP, o ile mają one obiektywny charakter i zostały określone w dokumentach zamówienia (art. 393 ust. 1 pkt 2 PZP). Ścisłej rzecz ujmując – wyjątek ten dotyczy możliwości zastosowania w zamówieniach sektorowych innych warunków niż określone w art. 112 ust. 2 PZP. Stosowane warunki również muszą odpowiadać zasadom wyrażonym w art. 112 ust. 1 PZP. W takich postępowaniach zamawiający może żądać przedstawienia także **innych podmiotowych środków dowodowych** niż określone w przepisach PodmŚrDowodR, jeżeli jest to niezbędne do oceny spełniania przez wykonawców warunków udziału

w postępowaniu. Zasada ta dotyczy wszystkich stosowanych przez zamawiającego sektorowego warunków udziału w postępowaniu, nie tylko formułowanych odmiennie do określonych w art. 112 PZP.

3. **Zasady określania warunków.** Zamawiający określa warunki udziału w postępowaniu mając na uwadze podstawowe zasady udzielania zamówień publicznych, określone w art. 16 PZP, oraz wytyczne wynikające z art. 112 ust. 1 PZP. W świetle art. 112 PZP zamawiający określa warunki udziału w postępowaniu w sposób **proporcjonalny** do przedmiotu zamówienia oraz **umożliwiający ocenę zdolności wykonawcy** do należytego wykonania zamówienia, w szczególności wyrażając je jako **minimalne poziomy zdolności** (art. 112 ust. 1 PZP). Zasady te wyznaczają **granice swobody zamawiającego** w określaniu warunków udziału w postępowaniu. Zachowanie zasady proporcjonalności przy określaniu warunków udziału w postępowaniu zobowiązuje zamawiającego do podejmowania **środków proporcjonalnych do zakładanego celu** oraz unikania środków nadmiernych, które nie są niezbędne. Przy czym – jak wskazała KIO w wyr. z 13.10.2021 r. (KIO 2746/21, Legalis) **nadmierność** „należy rozumieć jako utrudnioną możliwość spełnienia określonych wymagań zamawiającego przez profesjonalny podmiot działający w branży objętej przedmiotem zamówienia”. Zasada proporcjonalności oznacza również, że warunki udziału w postępowaniu muszą być **obiektywnie uzasadnione** w odniesieniu do konkretnych warunków danego zamówienia, w tym w szczególności jego wartości, zakresu, celu, stopnia złożoności, sposobu wykonania zamówienia, charakterystyki i specyfiki przedmiotu zamówienia, zasad dokonywania płatności wynagrodzenia (tak też KIO w wyr. z 5.3.2021 r., KIO 418/21, Legalis utrzymanym w mocy wyr. SO w Warszawie z 2.7.2021 r., XXIII Zs 44/21, Legalis). Powinny być określone na **minimalnym poziomie**, a zatem nie mogą ograniczać dostępu do zamówienia wykonawcom dającym rękojmię jego należytego wykonania, a tym samym nie mogą być określane ponad **poziom niezbędny** do osiągnięcia celu, jakim jest wyłonienie wykonawcy zdolnego zrealizować zamówienie zgodnie z wymaganiami określonymi w dokumentach zamówienia.

Warunków udziału w postępowaniu nie można opisywać w sposób, który **mógłby utrudniać uczciwą konkurencję**, w szczególności gdy zawężenie warunków nie jest uzasadnione obiektywnymi potrzebami zamawiającego lub celami udzielanego zamówienia. Jednocześnie zamawiający nie ma obowiązku określać warunków udziału w postępowaniu w sposób, który dopuszczałby do ubiegania się o udzielenie zamówienia wszystkich wykonawców działających na rynku. Prawem zamawiającego jest takie opisanie warunków udziału w postępowaniu, które zaspokoi jego uzasadnione potrzeby i oczekiwania w ramach realizacji danego przedmiotu zamówienia (por. wyr. KIO z 15.2.2022 r., KIO 206/22, Legalis).

Ustanowione warunki udziału w postępowaniu muszą spełniać tzw. **test proporcjonalności**, którego przeprowadzenie powinno wykazać, że są one niezbędne i adekwatne do określonego celu zamówienia i potrzeb zamawiającego. Nie mogą prowadzić do nieuzasadnionego **uprzywilejowania lub wyeliminowania** niektórych wykonawców zdolnych do wykonania zamówienia (tak m.in. wyr. SO w Warszawie z 2.7.2021 r., XXIII Zs 44/21, Legalis; wyr. KIO z 28.1.2022 r., KIO 64/22, Legalis; wyr. KIO z 15.2.2022 r., KIO 206/22, Legalis; wyr. KIO z 5.3.2021 r., KIO 418/21, Legalis; wyr. KIO z 27.10.2021 r., KIO 2751/21, Legalis; wyr. KIO z 13.10.2021 r., KIO 2746/21, Legalis). Na konieczność przestrzegania zasady proporcjonalności przy określaniu warunków udziału w postępowaniu zwracał wielokrotnie uwagę ETS (obecnie TSUE). Przykładowo w wyr. z 23.12.2009 r. (C-376/08, *Serrantoni Srl i Consorzio stabile edili Scrl v. Comune di Milano*, Zb.Orz. 2009, s. I-12169), wskazano, że przy określaniu, jacy wykonawcy nie mogą wziąć udziału w postępowaniu, niezbędne jest

zachowanie zasady proporcjonalności, a więc ograniczania konkurencji gwarantowanej w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską w stopniu **jak najmniejszym** i jedynie **niezbędnym** dla osiągnięcia celów. W wyr. z 27.10.2005 r. (C-234/03, *Contse SA v. Instituto Nacional de Gestion Sanitaria*, Zb.Orz. 2005, s. I-9315) wywieziono, że naruszeniem Traktatu jest żądany przez zamawiającego wymóg doświadczenia, który winni udowodnić wykonawcy, jeśli nie jest niezbędnym dla oceny zdolności wykonawcy do wykonania zamówienia. Z kolei na konieczność dokonania tzw. testu proporcjonalności przy dokonywaniu oceny, czy określone warunki są adekwatne i konieczne do osiągnięcia założonego celu wskazał TSUE w wyr. z 16.9.1999 r., C-414/97, *Komisia v. Królestwo Hiszpanii*, ECR 1999, s. I-5585. Szerzej zob. *D. Grześkowiak-Stojek*, w: *M. Jaworska* (red.), Prawo, art. 112.

- 9 4. **Konkretyzacja warunków i podmiotowych środków dowodowych.** Warunki udziału w postępowaniu, wymienione w art. 112 ust. 2 PZP, mają charakter blankietowy. Zamawiający zobowiązany jest do ich **skonkretyzowania** w sposób adekwatny do potrzeb danego postępowania. Określenie warunków udziału w postępowaniu jest **fakultatywne**. Zamawiający nie ma obowiązku określania jakichkolwiek warunków udziału w postępowaniu (*arg. ex art. 57 pkt 2 PZP*; zob. też wyr. KIO z 3.9.2021 r., KIO 2293/21, Legalis). Zamawiający **nie ma również obowiązku żądania podmiotowych środków dowodowych** w celu potwierdzenia spełniania określonych warunków udziału w postępowaniu (art. 124 pkt 2 i art. 273 pkt 2 PZP). Spełnianie określonych warunków może być potwierdzone wyłącznie oświadczeniem wykonawcy (szerzej zob. kom. do § 10 PodmŚrDowodR).

III. Kryteria selekcji

- 10 1. **Istota i cel kryteriów selekcji.** Kryteria selekcji to obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria stosowane przez zamawiającego w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo w konkursie, w celu **ograniczenia liczby wykonawców** albo uczestników konkursu, niepodlegających wykluczeniu i spełniających warunki udziału w postępowaniu albo w konkursie, których zamawiający zaprosi do złożenia ofert wstępnych lub ofert, do negocjacji lub dialogu albo do złożenia prac konkursowych. Kryteria selekcji stosowane są w **postępowaniach kilkietapowych** (tj. prowadzonych w trybie przetargu ograniczonego – art. 148 PZP, trybie negocjacji z ogłoszeniem – art. 159 PZP, trybie dialogu konkurencyjnego – art. 177 PZP, trybie partnerstwa innowacyjnego – art. 195 PZP) lub w konkursie prowadzonym w procedurze konkursu ograniczonego (art. 330 ust. 4 PZP). Szerzej na ten temat zob. *A. Matusiak*, w: *M. Jaworska* (red.), Prawo, art. 140, Nb 4–5.
- 11 2. **Ocena spełniania kryteriów selekcji.** Spełnianie kryteriów selekcji oceniane jest na podstawie wymaganych w postępowaniu podmiotowych środków dowodowych (art. 124 pkt 2 PZP). Zamawiający może żądać podmiotowych środków dowodowych **jedynie w zakresie** określonym w § 8 i 9 PodmŚrDowodR, tj. w celu potwierdzenia spełniania przez wykonawcę kryteriów selekcji dotyczących **sytuacji ekonomicznej lub finansowej** oraz **dotyczących zdolności technicznej lub zawodowej**. Kryteria selekcji nie mogą bowiem dotyczyć zdolności do występowania w obrocie gospodarczym ani też wymaganych uprawnień do prowadzenia określonej działalności gospodarczej lub zawodowej. W tym zakresie wszyscy wykonawcy powinni spełniać wymagania niezbędne do wykonania przedmiotu zamówienia, wobec czego nie jest możliwe wyselekcjonowanie wykonawców, którzy spełniają te wymagania w najwyższym stopniu.

IV. Brak podstaw wykluczenia z udziału w postępowaniu

1. **Podstawy wykluczenia z udziału w postępowaniu.** O udzielenie zamówienia 12 mogą ubiegać się wyłącznie wykonawcy, którzy **nie podlegają wykluczeniu** z udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia (art. 57 pkt 1 PZP). Podstawy wykluczenia określone są w sposób wyczerpujący w art. 108 i 109 ust. 1 PZP oraz – w odniesieniu do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa – w art. 405 ust. 2 PZP. Zamawiający w każdym postępowaniu o udzielenie zamówienia, niezależnie od jego wartości, powinien podać w ogłoszeniu i w dokumentach zamówienia wszystkie obligatoryjne podstawy wykluczenia, ujęte w art. 108 PZP, oraz wykaz podmiotowych środków dowodowych służących wykazaniu przez wykonawcę niepodlegania wykluczeniu. Przepis ten zawiera zamknięty katalog tzw. **obligatoryjnych podstaw wykluczenia**. Zamawiający dodatkowo może określić tzw. **fakultatywne podstawy wykluczenia**, spośród wymienionych w art. 109 ust. 1 PZP albo – w odniesieniu do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa – w art. 405 ust. 2 PZP. Badanie fakultatywnych podstaw wykluczenia lub niektórych z nich jest wyłącznym uprawnieniem zamawiającego, z którego może on korzystać bez jakichkolwiek ograniczeń i potrzeby uzasadniania swojej decyzji.

Przesłanki wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu w znacznym zakresie odwołują się do występowania okoliczności określonych w **odrębnych przepisach** (np. likwidacja wykonawcy, upadłość, zaleganie z uiszczaniem podatków, opłat lub składek na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne, prawomocne skazanie za określone przestępstwa) i są ściśle określone w przepisach PZP. W przeciwieństwie do warunków udziału w postępowaniu nie tylko nie wymagają skonkretyzowania ich przez zamawiającego, ale też co do zasady nie mogą podlegać jakimkolwiek modyfikacjom. Jedynie w postępowaniu o udzielenie **zamówienia sektorowego** zamawiający sektorowi, inni niż zamawiający publiczni, mogą nie stosować podstaw wykluczenia wykonawcy, o których mowa w art. 108 PZP. Ponadto w postępowaniu o udzielenie zamówienia sektorowego każdy zamawiający może zastosować **podstawy wykluczenia, inne** niż określone w art. 108 i 109 PZP, o ile mają one obiektywny charakter i zostały określone w dokumentach zamówienia (art. 393 ust. 1 pkt 2 PZP). W postępowaniach tych zamawiający może również żądać przedstawienia także **innych podmiotowych środków dowodowych** niż określone w przepisach PodmŚrDowodR, jeżeli jest to niezbędne do oceny spełniania przez wykonawców warunków oraz braku podstaw wykluczenia (art. 393 ust. 1 pkt 3 PZP).

2. **Obligatoryjne podstawy wykluczenia.** Z postępowania o udzielenie zamówienia 13 wyklucza się wykonawcę:

- 1) będącego osobą fizyczną, którego prawomocnie skazano za przestępstwo:
 - a) udziału w zorganizowanej grupie przestępczej albo związku mającym na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, o którym mowa w art. 258 KK,
 - b) handlu ludźmi, o którym mowa w art. 189a KK,
 - c) o którym mowa w art. 228–230a, 250a KK, w art. 46–48 SportU lub w art. 54 ust. 1–4 RefundLekU,
 - d) finansowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym, o którym mowa w art. 165a KK, lub przestępstwo udaremniania lub utrudniania stwierdzenia przestępnego pochodzenia pieniędzy lub ukrywania ich pochodzenia, o którym mowa w art. 299 KK,
 - e) o charakterze terrorystycznym, o którym mowa w art. 115 § 20 KK, lub mające na celu popełnienie tego przestępstwa,

- f) powierzenia wykonywania pracy małoletniemu cudzoziemcowi, o którym mowa w art. 9 ust. 2 PracCudzRPU,
 - g) przeciwko obrotowi gospodarczemu, o których mowa w art. 296–307 KK, przestępstwo oszustwa, o którym mowa w art. 286 KK, przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów, o których mowa w art. 270–277d KK, lub przestępstwo skarbowe,
 - h) o którym mowa w art. 9 ust. 1 i 3 lub art. 10 ustawy PracCudzRPU
 - lub za odpowiedni czyn zabroniony określony w przepisach prawa obcego;
- 2) jeżeli urzędującego członka jego organu zarządzającego lub nadzorczego, wspólnika spółki w spółce jawnej lub partnerskiej albo komplementariusza w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej lub prokurenta prawomocnie skazano za przestępstwo, o którym mowa w pkt 1;
 - 3) wobec którego wydano prawomocny wyrok sądu lub ostateczną decyzję administracyjną o zaleganiu z uiszczeniem podatków, opłat lub składek na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne, chyba że wykonawca odpowiednio przed upływem terminu do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu albo przed upływem terminu składania ofert dokonał płatności należnych podatków, opłat lub składek na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne wraz z odsetkami lub grzywnami lub zawarł wiążące porozumienie w sprawie spłaty tych należności;
 - 4) wobec którego prawomocnie orzeczono zakaz ubiegania się o zamówienia publiczne;
 - 5) jeżeli zamawiający może stwierdzić, na podstawie wiarygodnych przesłanek, że wykonawca zawarł z innymi wykonawcami porozumienie mające na celu zakłócenie konkurencji, w szczególności jeżeli należąc do tej samej grupy kapitałowej w rozumieniu przepisów OchrKonkurU, złożyli odrębne oferty, oferty częściowe lub wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, chyba że wykażą, że przygotowali te oferty lub wnioski niezależnie od siebie;
 - 6) jeżeli w przypadkach, o których mowa w art. 85 ust. 1 PZP, doszło do zakłócenia konkurencji wynikającego z wcześniejszego zaangażowania tego wykonawcy lub podmiotu, który należy z wykonawcą do tej samej grupy kapitałowej w rozumieniu przepisów OchrKonkurU, chyba że spowodowane tym zakłócenie konkurencji może być wyeliminowane w inny sposób niż przez wykluczenie wykonawcy z udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia.

Z postępowania o udzielenie zamówienia, w przypadku zamówienia o wartości równej wyrażonej w złotych równowartości kwoty dla robót budowlanych – 20 000 000 euro, a dla dostaw lub usług – 10 000 000 euro, lub ją przekraczającej, wyklucza się wykonawcę, który udaremnia lub utrudnia stwierdzenie przestępnego pochodzenia pieniędzy lub ukrywa ich pochodzenie, w związku z brakiem możliwości ustalenia beneficjenta rzeczywistego, w rozumieniu art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy z 1.3.2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 593 ze zm.). Szerzej na ten temat zob. *J. Jarnicka*, w: *M. Jaworska* (red.), *Prawo*, art. 108.

14 3. Fakultatywne podstawy wykluczenia. Zamawiający może wykluczyć wykonawcę:

- 1) który naruszył obowiązki dotyczące płatności podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w art. 108 ust. 1 pkt 3 PZP, chyba że wykonawca odpowiednio przed upływem terminu do składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu albo przed upływem terminu składania ofert dokonał płatności należnych podatków,

- opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne wraz z odsetkami lub grzywnami lub zawarł wiążące porozumienie w sprawie spłaty tych należności;
- 2) który naruszył obowiązki w dziedzinie ochrony środowiska, prawa socjalnego lub prawa pracy:
 - a) będącego osobą fizyczną skazanego prawomocnie za przestępstwo przeciwko środowisku, o którym mowa w rozdziale XXII KK lub za przestępstwo przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, o którym mowa w rozdziale XXVIII KK, lub za odpowiedni czyn zabroniony określony w przepisach prawa obcego,
 - b) będącego osobą fizyczną prawomocnie ukaranego za wykroczenie przeciwko prawom pracownika lub wykroczenie przeciwko środowisku, jeżeli za jego popełnienie wymierzono karę aresztu, ograniczenia wolności lub karę grzywny,
 - c) wobec którego wydano ostateczną decyzję administracyjną o naruszeniu obowiązków wynikających z prawa ochrony środowiska, prawa pracy lub przepisów o zabezpieczeniu społecznym, jeżeli wymierzono tą decyzją karę pieniężną;
 - 3) jeżeli urzędującego członka jego organu zarządzającego lub nadzorczego, współnika spółki w spółce jawnej lub partnerskiej albo komplementariusza w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej lub prokurenta prawomocnie skazano za przestępstwo lub ukarano za wykroczenie, o którym mowa w pkt 2 lit. a lub b;
 - 4) w stosunku do którego otwarto likwidację, ogłoszono upadłość, którego aktywami zarządza likwidator lub sąd, zawarł układ z wierzycielami, którego działalność gospodarcza jest zawieszona albo znajduje się on w innej tego rodzaju sytuacji wynikającej z podobnej procedury przewidzianej w przepisach miejsca wszczęcia tej procedury;
 - 5) który w sposób zawiniony poważnie naruszył obowiązki zawodowe, co podważa jego uczciwość, w szczególności gdy wykonawca w wyniku zamierzonego działania lub rażącego niedbalstwa nie wykonał lub nienależycie wykonał zamówienie, co zamawiający jest w stanie wykazać za pomocą stosownych dowodów;
 - 6) jeżeli występuje konflikt interesów w rozumieniu art. 56 ust. 2 PZP, którego nie można skutecznie wyeliminować w inny sposób niż przez wykluczenie wykonawcy;
 - 7) który, z przyczyn leżących po jego stronie, w znacznym stopniu lub zakresie nie wykonał lub nienależycie wykonał albo długotrwale nienależycie wykonywał istotne zobowiązanie wynikające z wcześniejszej umowy w sprawie zamówienia publicznego lub umowy koncesji, co doprowadziło do wypowiedzenia lub odstąpienia od umowy, odszkodowania, wykonania zastępczego lub realizacji uprawnień z tytułu rękojmi za wady;
 - 8) który w wyniku zamierzonego działania lub rażącego niedbalstwa wprowadził zamawiającego w błąd przy przedstawianiu informacji, że nie podlega wykluczeniu, spełnia warunki udziału w postępowaniu lub kryteria selekcji, co mogło mieć istotny wpływ na decyzje podejmowane przez zamawiającego w postępowaniu o udzielenie zamówienia, lub który zataił te informacje lub nie jest w stanie przedstawić wymaganych podmiotowych środków dowodowych;
 - 9) który bezprawnie wpływał lub próbował wpływać na czynności zamawiającego lub próbował pozyskać lub pozyskał informacje poufne, mogące dać mu przewagę w postępowaniu o udzielenie zamówienia;
 - 10) który w wyniku lekkomyślności lub niedbalstwa przedstawił informacje wprowadzające w błąd, co mogło mieć istotny wpływ na decyzje podejmowane przez zamawiającego w postępowaniu o udzielenie zamówienia.

Szerzej na ten temat zob. *J. Jarnicka*, w: *M. Jaworska* (red.), *Prawo*, art. 109.

15 4. Podstawy wykluczenia w zamówieniach w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa. W postępowaniach o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa zamawiający może wykluczyć wykonawcę:

- 1) będącego osobą fizyczną, spółką jawną, spółką partnerską, spółką komandytową, spółką komandytowo-akcyjną albo osobą prawną, jeżeli, odpowiednio, w stosunku do takiej osoby, wspólnika, partnera lub członka zarządu, komplementariusza, urzędującego członka organu zarządzającego, lub w związku z podejmowanym przez niego działaniem lub zaniechaniem podjęto decyzję o cofnięciu poświadczenia bezpieczeństwa, o której mowa w art. 33 ust. 11 pkt 1 OchrInfU;
- 2) który naruszył zobowiązania w zakresie bezpieczeństwa informacji lub bezpieczeństwa dostaw;
- 3) którego uznano za nieposiadającego wiarygodności niezbędnej do wykluczenia zagrożenia dla obronności lub bezpieczeństwa państwa, także w inny sposób niż w drodze wydania decyzji o cofnięciu świadectwa bezpieczeństwa przemysłowego, o której mowa w art. 66 OchrInfU;
- 4) który ma siedzibę albo miejsce zamieszkania w innym państwie niż państwa, o których mowa w art. 404 ust. 1 PZP, z zastrzeżeniem art. 404 ust. 2 PZP;
- 5) o którym mowa w art. 109 PZP;
- 6) będącego osobą fizyczną, która naruszyła zobowiązania dotyczące bezpieczeństwa informacji lub bezpieczeństwa dostaw, w związku z wykonaniem, niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zamówienia;
- 7) jeżeli urzędujący członek jego organu zarządzającego lub nadzorczego, wspólnik spółki w spółce jawnej lub partnerskiej albo komplementariusz w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej lub prokurent naruszył zobowiązania dotyczące bezpieczeństwa informacji lub bezpieczeństwa dostaw w związku z wykonaniem, niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zamówienia.

Szerzej na ten temat zob. *A. Matusiak*, w: *M. Jaworska* (red.), *Prawo*, art. 405, Nb 4–13.

16 5. Ocena braku podstaw wykluczenia. W postępowaniu o wartości równej lub przekraczającej progi unijne zamawiający **zobowiązany jest żądać** podmiotowych środków dowodowych na potwierdzenie braku podstaw wykluczenia (art. 124 pkt 1 PZP). Natomiast w postępowaniu o wartości mniejszej niż progi unijne żądanie podmiotowych środków dowodowych jest jedynie **uprawnieniem zamawiającego** (art. 273 pkt 1 PZP). Podmiotowe środki dowodowe składane w celu potwierdzenia braku podstaw wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu określone zostały § 2 PodmŚrDowodR, a wobec wykonawców mających siedzibę lub miejsce zamieszkania poza granicami RP – w § 4 PodmŚrDowodR (szerzej zob. kom. do tych przepisów).

V. Kwalifikacja podmiotowa wykonawców

17 1. Żądanie złożenia podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń. Komentowane rozporządzenie określa rodzaje podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy. Nie oznacza to jednak, że zamawiający ma prawo żądać od wykonawcy w każdym postępowaniu o udzielenie zamówienia dowolnego z podmiotowych środków dowodowych albo dokumentów lub oświadczeń spośród wymienionych w przepisach PodmŚrDowodR. **Zakres uprawnienia zamawiającego** determinowany jest przede wszystkim określonymi w dokumentach zamówienia warunkami udziału w postępowaniu, podstawami wykluczenia, bieżącymi potrzebami, które zaistniały w toku prowadzonego postępowania (np. wezwanie do złożenie do-

kumentów potwierdzających umocowanie do działania w imieniu wykonawcy), a także wartością postępowania. W postępowaniu o udzielenie zamówienia o **wartości równej lub przekraczającej progi unijne** zamawiający zobowiązany jest żądać złożenia podmiotowych środków dowodowych na potwierdzenie braku podstaw wykluczenia, a w celu potwierdzenia spełniania określonych warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji może poprzestać jedynie na oświadczeniu wstępnym (art. 124 PZP). W przypadku prowadzenia **konkursu** art. 330 ust. 5 PZP przewiduje jedynie możliwość żądania podmiotowych środków dowodowych, jeżeli przepisy szczególne wymagają posiadania uprawnień do opracowania pracy konkursowej lub – w odniesieniu do konkursu ograniczonego – jeżeli zamawiający określa obiektywne wymagania, których niespełnienie uniemożliwia wzięcie udziału w konkursie. W przypadku udzielania zamówienia **na usługi społeczne** o wartości równej lub przekraczającej progi unijne dla tych zamówień, zamawiający nie ma obowiązku żądania dokumentów jako podmiotowego środka dowodowego (art. 360 pkt 4 PZP). Również w postępowaniu o niższej **wartości niż progi unijne** żądanie złożenia podmiotowych środków dowodowych zarówno na potwierdzenie spełniania warunków udziału w postępowaniu, jak i braku podstaw wykluczenia stanowi uprawnienie zamawiającego (art. 273 PZP).

2. Wiążący charakter wymagań określonych w dokumentach zamówienia. 18

Określenie w dokumentach zamówienia warunków udziału w postępowaniu, podstaw wykluczenia oraz podmiotowych środków dowodowych, jakie powinny być złożone w celu potwierdzenia spełniania warunków udziału w postępowaniu, kryteriów selekcji oraz braku podstaw wykluczenia oznacza, że zamawiający nie może na etapie badania i oceny wniosków albo ofert dokonywać oceny ich spełniania w sposób arbitralny, niezgodny z określonymi wcześniej wymaganiami. Zamawiający po złożeniu wniosków albo otwarciu ofert jest **związany** określonymi przez siebie warunkami lub kryteriami selekcji, zamieszczonymi w dokumentach zamówienia. Wymagania te powinny być jednoznaczne i precyzyjne, a ewentualne **wątpliwości interpretacyjne** rozstrzygane są na korzyść wykonawcy, jeśli tylko ma on uzasadnione podstawy, by przyjąć odmienną interpretację niż uczynił to zamawiający. Dla dokonania właściwej interpretacji podstawowe znaczenie powinna mieć przede wszystkim wykładnia literalna wymagań określonych przez zamawiającego. Bez znaczenia są przy tym niewyartykułowane zamierzenia czy intencje zamawiającego. Zamawiający nie może interpretować określonych przez siebie wymagań w sposób bardziej rygorystyczny niż to wynika z literalnego ich brzmienia. W szczególności nie może dokonywać wykładni celowościowej, powołując się na rzeczywisty zamiar ustalenia wymagań w odmienny sposób, nawet jeśli jest on uzasadniony przedmiotem zamówienia. Taka wykładnia narusza bowiem zasady uczciwej konkurencji, równego traktowania wykonawców oraz przejrzystości postępowania (por. wyr. SO w Gdańsku z 7.11.2012 r., XII Ga 580/12, Legalis). Podobne stanowisko zajęła KIO w wyr. z 15.7.2021 r. (KIO 1493/21, Legalis), w którym wskazała, że: „w przypadku braku precyzji sformułowań SWZ powodujących możliwość różnych jej interpretacji, wykonawcy nie mogą być obciążani ich negatywnymi skutkami. W związku z tym nawet gdyby przyjąć, że warunek określony w SWZ mógł budzić wątpliwości interpretacyjne, to zamawiający winien dokonać oceny spełnienia go przez wykonawców z uwzględnieniem ww. zasad, tj. w sytuacji, gdyby uznać, że interpretacja SWZ przy użyciu reguł gramatycznych, znaczeniowych i logicznych pozwalała na ustalenie, iż ze spornego postanowienia można wyprowadzić kilka poprawnych, zgodnych z przepisami i właściwymi normami rozwiązań, to takie postanowienie SWZ musi być wykładane na korzyść wykonawców, bowiem to zamawiający jest autorem SWZ”. Zatem „w sytuacji, w której w zależności od wyniku interpretacji wykonawca spełnia warunek udziału w postępowaniu albo go nie spełnia, zamawiający zobowiązany

jest przyjęć taką interpretację, skutkiem której wykonawca spełniałby warunek udziału w postępowaniu” (tak KIO w wyr. z 6.5.2022 r., KIO 999/22, Legalis).

- 19 3. Brak podstawy żądania podmiotowych środków dowodowych.** Zamawiający ma prawo żądać od wykonawcy złożenia określonych podmiotowych środków dowodowych tylko wtedy, gdy są one niezbędne do oceny spełniania przez wykonawcę prawidłowo określonych w dokumentach zamówienia warunków udziału w postępowaniu, kryteriów selekcji czy wskazanych podstaw wykluczenia. Innymi słowy, zamawiający nie ma prawa żądać podmiotowych środków dowodowych bez jednoczesnego odpowiedniego określenia w dokumentach zamówienia warunków udziału w postępowaniu, kryteriów selekcji lub podstaw wykluczenia ani też żądać złożenia środków dowodowych wykraczających ponad potrzebę wykazania określonych w tym zakresie wymagań. Podmiotowe środki dowodowe służą bowiem ocenie spełniania warunków udziału w postępowaniu, kryteriów selekcji oraz braku podstaw wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu. Mają **charakter wtórny** w stosunku do określonych warunków udziału w postępowaniu, kryteriów selekcji oraz podstaw wykluczenia. Zatem w sytuacji, kiedy zamawiający nie określa warunków udziału w postępowaniu, kryteriów selekcji lub innych niż obligatoryjne podstaw wykluczenia, **nie ma prawa (podstawy) do żądania** złożenia podmiotowych środków dowodowych, służących ich wykazaniu. Nie ma również prawa do żądania podmiotowych środków dowodowych innych niż uzasadnione potrzebą dokonania weryfikacji podmiotowej wykonawcy w oparciu o określone w postępowaniu warunki, kryteria selekcji oraz podstawy wykluczenia. Jeśli natomiast, pomimo braku podstawy, żąda złożenia takich środków dowodowych, żądanie to należy uznać za nieskuteczne. Nie jest bowiem nie tylko możliwe złożenie przez wykonawcę odpowiedniego podmiotowego środka dowodowego, ale też dokonanie jego oceny przez zamawiającego z uwagi na nieskonkretyzowanie wymagań zamawiającego, którym ten środek dowodowy powinien odpowiadać.
- 20 4. Wstępna weryfikacja podmiotowa wykonawców.** Wykonawca musi wykazać spełnianie warunków udziału w postępowaniu, a także brak podstaw wykluczenia **na dzień składania wniosków albo ofert** i stan ten musi trwać przez cały okres postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Wstępnej oceny braku podstaw wykluczenia oraz spełniania warunków udziału w postępowaniu zamawiający dokonuje na podstawie **oświadczenia**, o którym mowa w art. 125 ust. 1 PZP, które co do zasady składane jest wraz z wnioskiem o dopuszczenie do udziału w postępowaniu albo wraz z ofertą. W przypadku korzystania przez wykonawcę z zasobów podmiotu trzeciego na tym etapie składane jest też oświadczenie podmiotu udostępniającego zasoby, potwierdzające brak podstaw wykluczenia oraz spełnianie warunków udziału w postępowaniu w zakresie, w jakim wykonawca powołuje się na jego zasoby. Jedynie w postępowaniu o wartości zamówienia równej lub przekraczającej progi unijne, zamawiający, stosując odwróconą kolejność oceny ofert, może odstąpić od żądania złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1 PZP, przez wszystkich wykonawców wraz ofertą i żądać go jedynie od wykonawcy, którego oferta została najwyżej oceniona. Oświadczenie to stanowi **dowód tymczasowo potwierdzający** brak podstaw wykluczenia, spełnianie warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji na dzień składania ofert, tymczasowo zastępujący podmiotowe środki dowodowe.
- 21 5. Wezwanie do złożenia podmiotowych środków dowodowych.** Co do zasady zamawiający wzywa do złożenia podmiotowych środków dowodowych jedynie wykonawcę, którego oferta została najwyżej oceniona, tj. uplasowała się na najwyższej pozycji w rankingu ofert (art. 126 ust. 1 oraz art. 274 ust. 2 PZP). Pozostali wykonawcy **nie są na tym etapie wzywani** do złożenia jakichkolwiek podmiotowych środków

dowodowych. Wezwanie to dotyczy złożenia **wszystkich podmiotowych środków dowodowych** wymaganych w dokumentach zamówienia, z wyłączeniem określonych w art. 127 ust. 1 PZP. W wezwaniu zamawiający określa termin na ich złożenie, uwzględniający niezbędny czas na wywiązanie się z zobowiązania przez wykonawcę, przy czym w postępowaniach o wartości zamówienia równej lub przekraczającej progi unijne termin ten nie może być krótszy niż 10 dni od dnia wezwania, a w postępowaniach o wartości niższej niż progi unijne – 5 dni od dnia wezwania. W przypadku gdy jest to **niezbędne** do zapewnienia odpowiedniego przebiegu postępowania o udzielenie zamówienia zamawiający może **na każdym etapie postępowania** wezwać wszystkich wykonawców do złożenia podmiotowych środków dowodowych (art. 126 ust. 2 oraz art. 274 ust. 2 PZP). Wezwanie to może dotyczyć złożenia wszystkich lub niektórych podmiotowych środków dowodowych **aktualnych** na dzień ich złożenia. Jeżeli zachodzą uzasadnione podstawy do uznania, że złożone uprzednio podmiotowe środki dowodowe nie są już aktualne, zamawiający może również w każdym czasie wezwać wykonawcę lub wykonawców do złożenia wszystkich lub niektórych podmiotowych środków dowodowych aktualnych na dzień ich złożenia (szerzej zob. *M. Jaworska*, w: *M. Jaworska* (red.), Prawo, art. 126).

6. **Uzupełnienie dokumentów lub oświadczeń.** W przypadku gdy wykonawca: **22**

- 1) **nie złożył oświadczenia**, o którym mowa w art. 125 ust. 1 PZP, podmiotowych środków dowodowych, innych dokumentów lub oświadczeń składanych w postępowaniu; lub
- 2) są one **niekompletne**; lub
- 3) zawierają **błędy**; lub
- 4) wymagają **wyjaśnienia** ich treści

zamawiający zobowiązany jest odpowiednio do złożenia oświadczenia, o którym **23** mowa w art. 125 ust. 1 PZP, podmiotowych środków dowodowych, innych dokumentów lub oświadczeń składanych w postępowaniu, ich poprawienia lub uzupełnienia, a także udzielenia wyjaśnień dotyczących ich treści. Może odstąpić od tego wezwania wyłącznie w przypadku, gdy pomimo zadośćuczynienia wezwaniu:

- 1) **wniosek** o dopuszczenie do udziału w postępowaniu **podlega odrzuceniu** (tj. w sytuacji, gdy zachodzi jedna z przesłanek określonych w art. 146 ust. 1 PZP, np. gdy złożony wniosek nie został opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym i jako taki jest niezgodny z przepisami PZP); albo
- 2) **oferta podlega odrzuceniu** (tj. w sytuacji, gdy zachodzi jedna z przesłanek określonych w art. 226 ust. 1 PZP, np. oferta zawiera błędy w obliczeniu ceny lub kosztu); lub
- 3) zachodzą przesłanki **unieważnienia postępowania** (tj. w sytuacji, gdy zachodzi co najmniej jedna z przesłanek określonych w art. 255–258 PZP, np. cena najkorzystniejszej oferty lub oferta z najniższą ceną przewyższa kwotę, którą zamawiający zamierza przeznaczyć na realizację zamówienia).

Złożenie, uzupełnienie lub poprawienie oświadczenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1 PZP, lub podmiotowych środków dowodowych **nie może służyć potwierdzeniu** spełniania **kryteriów selekcji**. Służą one bowiem ograniczeniu w postępowaniu wieloetapowym liczby wykonawców, niepodlegających wykluczeniu i spełniających warunki udziału w postępowaniu, których zamawiający zaprosi do złożenia ofert wstępnych lub ofert, do negocjacji lub dialogu. Jakikolwiek zmiany w tym zakresie, dokonywane po terminie składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, prowadziłyby wprost do zachwiania konkurencji w postępowaniu poprzez dopuszczenie możliwości odmiennej oceny wniosków po upływie terminu na ich złożenie. Możliwe jest jedynie **wyjaśnienie** treści tych dokumentów lub oświadczeń (art. 128 ust. 4 PZP).

Wezwanie do złożenia, uzupełnienia lub poprawienia oświadczeń lub dokumentów, określonych w art. 128 ust. 1 PZP, może być dokonywane **tylko raz** w stosunku do tej samej nieprawidłowości dotyczącej określonego oświadczenia lub dokumentu. Powyższe wynika z obowiązku stosowania zasad uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców oraz przejrzystości postępowania. Wezwanie powinno przy tym **precyzyjnie wskazywać uchybienia**, jakich dopuścił się wykonawca, sposób ich usunięcia poprzez wskazanie, czy powinno mieć miejsce złożenie, poprawienie lub uzupełnienie określonych oświadczeń lub dokumentów, a także określać termin i formę, w jakiej nieprawidłowości powinny być usunięte. W przypadku niezachowania tych warunków, w szczególności w przypadku nieprecyzyjnego lub niekompletnego wezwania, zamawiający zobowiązany jest ponowić wezwanie.

24 7. Brak możliwości wezwania do złożenia podmiotowych środków dowodowych.

Zamawiający nie wzywa do złożenia podmiotowych środków dowodowych, jeżeli może je uzyskać za pomocą **bezpłatnych i ogólnodostępnych baz danych**, w szczególności rejestrów publicznych w rozumieniu InformPodPublU, o ile wykonawca **wskazał w oświadczeniu**, o którym mowa w art. 125 ust. 1 PZP albo w jednolitym dokumencie **dane umożliwiające dostęp do tych środków** (art. 127 ust. 2 i art. 274 ust. 4 PZP) – zob. wyr. KIO z 24.8.2021 r., KIO 1916/21, Legalis. Zamawiający nie wzywa również do złożenia podmiotowych środków dowodowych, jeżeli podmiotowym środkiem dowodowym jest **oświadczenie, którego treść odpowiada** zakresowi oświadczenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1 PZP.

25 8. Brak obowiązku złożenia podmiotowych środków dowodowych.

Wykonawca nie jest zobowiązany do złożenia podmiotowych środków dowodowych, **które zamawiający posiada**, jeżeli wykonawca **wskaże te środki** oraz **potwierdzi ich prawidłowość i aktualność** (art. 127 ust. 2 PZP). W tym ostatnim przypadku zamawiający nie odstępuje od wezwania do złożenia podmiotowych środków dowodowych, ale w odpowiedzi na to wezwanie wykonawca, który chce skorzystać z możliwości ich niezłożenia, oświadcza, że będące w posiadaniu zamawiającego określone oświadczenia lub dokumenty są prawidłowe i aktualne, wobec czego nie ma potrzeby ponownego ich składania (zob. wyr. KIO z 14.3.2022 r., KIO 479/22, Legalis).

26 9. Weryfikacja informacji zawartych w podmiotowych środkach dowodowych.

Jeżeli złożone przez wykonawcę oświadczenie, o którym mowa w art. 125 ust. 1 PZP, tj. stanowiące dowód potwierdzający brak podstaw wykluczenia, spełniania warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji, tymczasowo zastępujące podmiotowe środki dowodowe, lub podmiotowe środki dowodowe **budzą wątpliwości zamawiającego**, może on zwrócić się bezpośrednio do podmiotu, który jest w posiadaniu informacji lub dokumentów istotnych w tym zakresie dla oceny spełniania przez wykonawcę warunków udziału w postępowaniu, kryteriów selekcji lub braku podstaw wykluczenia, o przedstawienie takich informacji lub dokumentów (art. 128 ust. 5 PZP). Zamawiający ma zatem prawo zweryfikować niejako „u źródła” nie tylko oświadczenie własne wykonawców, ale również informacje wynikające ze złożonych podmiotowych środków dowodowych. W ten sposób zamawiający może przykładowo ustalić informacje niezbędne do oceny braku podstaw wykluczenia określonych w art. 109 ust. 1 pkt 7 PZP czy też informacje dotyczące należytego wykonania zadania referencyjnego, wskazywanego przez wykonawcę w złożonym wykazie wraz z referencjami, niezbędne dla oceny spełniania warunku udziału w postępowaniu dotyczącego doświadczenia wykonawcy.

27 10. Konsekwencje negatywnej kwalifikacji podmiotowej wykonawców. Ustalenie podczas dokonywania kwalifikacji podmiotowej, że wykonawca:

- 1) podlega wykluczeniu z postępowania o udzielenie zamówienia (w przypadku gdy ziściła się którakolwiek z przesłanek skutkujących wykluczeniem wykonawcy spośród stosowanych w postępowaniu na podstawie art. 108, 109 ust. 1 lub art. 405 ust. 2 PZP);
- 2) nie spełnia warunków udziału w postępowaniu (wykonawca nie potwierdził spełnienia określonych w postępowaniu warunków);
- 3) nie złożył w przewidzianym terminie oświadczenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1 PZP, lub podmiotowego środka dowodowego potwierdzającego brak podstaw wykluczenia lub spełnianie warunków udziału w postępowaniu, innych dokumentów lub oświadczeń

skutkuje **odrzuconiem wniosku** o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, złożonego przez takiego wykonawcę (art. 146 ust. 1 pkt 2 PZP), albo **odrzuconiem** złożonej przez niego **oferty** (art. 226 ust. 1 pkt 2 PZP).

§ 2. [Środki dowodowe na potwierdzenie braku podstaw wykluczenia]

1. W celu potwierdzenia braku podstaw wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, zwanego dalej „postępowaniem”, zamawiający może żądać następujących podmiotowych środków dowodowych:

- 1) informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie:
 - a) art. 108 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych, zwanej dalej „ustawą”,
 - b) art. 108 ust. 1 pkt 4 ustawy, dotyczącej orzeczenia zakazu ubiegania się o zamówienie publiczne tytułem środka karnego,
 - c) art. 109 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy,
 - d) art. 109 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy, dotyczącej ukarania za wykroczenie, za które wymierzono karę aresztu,
 - e) art. 109 ust. 1 pkt 3 ustawy, dotyczącej skazania za przestępstwo lub ukarania za wykroczenie, za które wymierzono karę aresztu – sporządzonej nie wcześniej niż 6 miesięcy przed jej złożeniem;
- 2) oświadczenia wykonawcy, w zakresie art. 108 ust. 1 pkt 5 ustawy, o braku przynależności do tej samej grupy kapitałowej w rozumieniu ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086), z innym wykonawcą, który złożył odrębną ofertę, ofertę częściową lub wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, albo oświadczenia o przynależności do tej samej grupy kapitałowej wraz z dokumentami lub informacjami potwierdzającymi przygotowanie oferty, oferty częściowej lub wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu niezależnie od innego wykonawcy należącego do tej samej grupy kapitałowej;
- 3) informacji z Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych, w zakresie art. 108 ust. 2 ustawy, jeżeli odrębne przepisy wymagają wpisu do tego rejestru, sporządzonej nie wcześniej niż 3 miesiące przed jej złożeniem;
- 4) zaświadczenia właściwego naczelnika urzędu skarbowego potwierdzającego, że wykonawca nie zalega z opłacaniem podatków i opłat, w zakresie art. 109 ust. 1 pkt 1 ustawy, wystawionego nie wcześniej niż 3 miesiące przed jego złożeniem, a w przypadku zalegania z opłacaniem podatków lub opłat wraz z zaświadczeniem zamawiający żąda złożenia dokumentów potwierdzających, że odpowiednio przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu albo przed upływem terminu składania ofert wyko-

[Przejdź do księgarni →](#)